

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน
บ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น
THE APPLICATION OF IDDHIPADA 4 IN THE LIVING OF THE
PEOPLE IN BAN HUANAMO, KOOD TART SUB - DISTRICT,
NONGNAKHAM DISTRICT, KHONKAEN PROVINCE

พระครูปลัดสุรวุฒิ จันทรมโม, ดร.¹, ภัทรชัย อุทาพันธ์²,
ประชัน ชะชิกุล³, สุรศักดิ์ อุดเมืองเพี้ย⁴

Phrakru Palad Surawut Chanthathammo, Dr.¹, Phatthachai Utaphan²,
Prachan Chachikun³, Surasak Oudmuangpia⁴

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Corresponding Author, Email: surawutsung@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ จำนวน 317 คน นำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 317 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.10 เพศหญิง ร้อยละ 42.90 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 23.66 อายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 22.40 อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 22.08 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 19.24 และอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 12.62 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา ร้อยละ 35.02 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 21.77 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 21.14 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 15.14 และปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 6.94 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 40.38 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 33.12 รับจ้าง ร้อยละ 12.30 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 รับราชการ ร้อยละ 5.68 และรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 0.63

2. การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.25$) เมื่อพิจารณาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่) อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ) อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) มีความพอใจในการทำงานทั้งหลาย พัฒนาตนเองและสังคม ปลูกฝังความรัก รักในสิ่งที่ทำ เชื่อมมั่นในสิ่งที่ทำ ร้อยละ 1.89 2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) มีความเพียรพยายามในการทำงานต่าง ๆ สร้างหน้าที่การทำงาน มีความขยัน ตั้งใจ ทำให้สำเร็จลุล่วง มุ่งมานะในการทำงาน ร้อยละ 1.89 3) ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่) มีการหมั่นเอาใจใส่ไม่เหลาะแหละตรวจสอบเช็คเสมอในการทำงาน ร้อยละ 1.89 4) ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ) การใคร่ครวญความถูกต้องความผิด ทบทวนเป้าหมาย มีการไตร่ตรองที่ดีในการทำงาน ร้อยละ 1.89

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4, การดำเนินชีวิตของประชาชน

Abstract

This research has aims to study: 1) the people's application of Iddhipatha 4 in their life living: Ban Huanamo, Kood Tart sub-district, Nongnakham district, KhonKaen province, 2) the suggestion to promote iddhipatha 4 in the people's life living: Ban Huanamo, Kood Tart sub-district, Nongnakham district, KhonKaen province. The researcher collected the data from 317 sampling respondents by questionnaires and analyzed the data by percentage, mean. And standard deviation statistics. The results were as follows:

1. Most of the respondents, 57.10 percent, were female, and 49.20 percent were male. The respondents, 23.60 percent, were age above 51 years old, 22.40 percent were 21 - 30 years old, 22.08 percent were age

under 20 years old, 19.24 percent were 31 - 40 years old, and 12.62 percent were 41 - 50 years old. The respondents, 35.02 percent, were graduated primary school, 21.77 percent were graduated secondary school, 21.14 percent were graduated higher secondary school, 15.14 percent were graduated diploma, and 6.94 percent were graduated higher than bachelor degree. Most of the respondents, 40.38 percent, were farmers, 33.12 percent were students, 12.30 percent were freelancers, 5.68 percent were state employee and state enterprise.

2. The overall of the people's application of Iddhipata 4 in their life living: Ban Huanamo, Kood Tart sub-district, Nongnakham district, Khonkaen province was at highest mean level ($\bar{X} = 4.25$), Chanda, Viriaya, Citta, Vimansa.

3. There were 4 suggestions from this study: 1) to support the people to love their own community and develop their community, 2) to support the people to help the community activities with perseverance and endurance, 3) to revise all activities that the community done together, and 4) to follow up the activities of the community.

Keywords: The application of iddhipada 4, The living of the people

บทนำ

บทบาทและหน้าที่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อชีวิตของคนในสังคมในยุคปัจจุบันที่ถือว่าเป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่ทำให้หลายฝ่ายต้องหันกลับมาทบทวนในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564) นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และ

ระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และทิศทางการพัฒนาประเทศ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีรวมถึงการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ ในทุกพื้นที่พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสร้างคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 7)

ทุกหน่วยงานจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารงานที่ดี เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายของหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้ซึ่งโดยส่วนมากการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ จะมีการนำเอาหลักการบริหารงานของทางตะวันตกที่มีการเน้นเทคนิคและวิธีการมาเป็นหลักในการบริหารจัดการอย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกัน หลักพุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สามารถที่จะนำผู้กระทำการงาน หรือผู้ประกอบการอาชีพที่ชอบธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ และเกิดสันติสุขอย่างแท้จริง อันหมายถึง ความสงบสุข ที่ไม่ต้องกลับกลายเป็นปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ความแตกแยกสามัคคี ความอิจฉาริษยา และการทะเลาะเบาะแว้งกัน อันเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อน ทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่นได้อีก (พุทธิธ คุ้มสดวง, 2555ก, หน้า 1)

คนเราเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ต่างก็มุ่งหวังให้ได้ความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น มนุษย์แต่ละคนเกิดมามีต้นทุนและมีที่มาต่างกันซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยที่จะแก้ไขที่มาได้ อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาแล้วต่างก็หวังซึ่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อได้กระทำตามวิธีการนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แต่ถ้าวิธีการนั้นเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัว และชุมชน ดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างมั่นคงและถาวรตามหลักพระพุทธศาสนานั้นต้องเป็นไปตามหลักสุจริต ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น (ปิ่นมณี ขวัญเมือง, 2557, หน้า 1) การใช้หลักอริยาบท 4 ในการดำเนินชีวิตและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็อาชีพการงาน ที่แต่ละคนทำนั้นต้องเป็นงานที่บริสุทธิ์ ต้องไม่เป็นเยาวยชนที่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนให้กับสังคม ต้องเป็นเยาวยชนที่ดีสามารถแก้ปัญหา นำไปสู่การพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศ ในการทำงานด้วยหัวใจ และทุ่มเทให้กับงาน ย่อมจะพบกับความสำเร็จของงานและมีความสุขกับการทำงาน ส่วนหลักธรรมนำไปสู่ความเจริญ (ณิชากัทร เงินจตุรัส, 2555ก, หน้า 10)

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์การนำหลักอริยาบท 4 มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนอง

นาคำ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ทราบถึงการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของประชาชน ว่ามีการนำมาใช้ในระดับใด ตลอดทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของประชาชน มีความอดทน ความเพียร ความรับผิดชอบ และการพิจารณาไตร่ตรองตามเหตุ และผลอย่างรอบคอบ ด้วยเหตุนี้ การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของประชาชน จะสามารถทำให้การปฏิบัติงานของประชาชนสามารถบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,520 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 317 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ในการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (Check List) กับแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งการสร้างเครื่องมือได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ ลักษณะคำถามเป็นเชิงสำรวจรายการ (Check – List) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านฉันทะ 2) ด้านวิริยะ 3) ด้านจิตตะ 4) ด้าน

วิมังสา ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ในด้านข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ความเหมาะสมทั่วไปรวมทั้งตรวจสอบภาษาที่ใช้ เนื้อหาและปรับปรุงแก้ไข และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทำการทดลอง (Try - Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยใช้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านสะอาด ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค เท่ากับ 0.94 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น 317 คน นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบได้ตาราง

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 317 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 57.10 สถานภาพเป็นหญิง ร้อยละ 42.90 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 23.66 อายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 22.40 อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 22.08 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 19.24 และอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 12.62 ประถมศึกษา ร้อยละ 35.02 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 21.77 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 21.14 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 15.14 และปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 6.94 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 40.38 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 33.12 รับจ้าง ร้อยละ 12.30 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 7.89 รับราชการ ร้อยละ 5.68 และรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ .63

1.2 การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	4.29	0.56	มากที่สุด	1
2. ด้านวิริยะ (ความเพียร)	4.24	0.53	มากที่สุด	2
3. ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่)	4.24	0.55	มากที่สุด	3
4. ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ)	4.23	0.56	มากที่สุด	4
รวม	4.25	0.47	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) 2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) 3) ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) 4) ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$)

1.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิต ดังนี้ 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) มีความพอใจในการทำงานทั้งหลาย พัฒนาตนเองและสังคม ปลุกฝังความรัก รักในสิ่งที่ทำ เชื่อมมั่นในสิ่งที่ทำ ร้อยละ 1.89 2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) มีความเพียรพยายามในการทำงานต่าง ๆ สร้างหน้าที่การทำงาน มีความขยัน ตั้งใจ ทำให้สำเร็จลุล่วง มุ่งมานะในการทำงาน ร้อยละ 1.89 3) ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่) มีการหมั่นเอาใจใส่ไม่เหลาะแหละตรวจเช็คเสมอในการทำงาน ร้อยละ 1.89 4) ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ) การใคร่ครวญความถูกต้องความผิด ทบทวนเป้าหมาย มีการไต่ตรองที่ดีในการทำงาน ร้อยละ 1.89

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านหัวนาหม่อ ตำบลภูตธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.29 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความรักต่องานและหน้าที่ ที่ปฏิบัติอยู่ มีความต้องการที่จะทำงาน มีความสนใจจะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ให้ความสนใจในการทำงาน รู้สึกสบายใจในขณะที่ปฏิบัติงาน พอใจต่องานที่ทำ เต็มใจปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย มีใจรักในงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่องานที่ทำบรรลุผลสำเร็จ รู้สึกโปร่งโล่ง ผ่องใส และเบิกบาน มีความสุขในการทำงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เบื่อหน่ายต่องานที่ทำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระครูปลัดอนุกวี ฐมมวโร (ท่านา) (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของบุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียร) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.24 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ ทำงานอย่างต่อเนื่องไม่ทอดทิ้งงาน ในการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำงานทันเวลาที่กำหนด มีความอดทนต่องานที่ทำหมั่นฝึกฝนพัฒนางานที่ทำอยู่เสมอ พยายามที่จะแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคจากการทำงานมาทำงานก่อนเวลาและกลับหลังเวลาเสมอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระสมศักดิ์ กิตติวิฑูโธ (มีกมล) (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเทศบาลในอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลในอำเภอ เมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\bar{X} = 3.22$) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ($\bar{X} = 3.20$) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ($\bar{X} = 3.13$) และด้านวิมังสา (ความรอบคอบ) ($\bar{X} = 3.10$)

1.3 ด้านจิตตะ (การเอาใจใส่) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.24 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนปฏิบัติงานด้วยความจริงจัง เอาใจใส่ต่อที่ทำการแบ่งเวลาให้อย่างชัดเจน ให้คำแนะนำต่องานที่มอบหมายให้คนอื่นทำ ด้วยความ

รับผิดชอบ และรอบคอบ ไม่ปล่อยปละละเลยต่องานที่ทำ รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานเสมอ เพราะเห็นว่ามีค่าความเป็นมา ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระอำนาจ อธิมุตโต (เคหัง) (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารงานของเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารงานของเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ($\bar{X} = 3.73$) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\bar{X} = 3.70$) ด้านวิมังสา (ความรอบคอบ) ($\bar{X} = 3.69$) และ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ($\bar{X} = 3.68$)

1.4 ด้านวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.23 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีสติกับการทำงาน แม้ว่าการปฏิบัติงานจะบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว แต่ท่านเห็น ว่าต้องพยายามทำให้ดีขึ้นอีก ทำงานด้วยความเข้าใจ ใช้เหตุผลประกอบการทำงาน ติดตามงานที่มอบหมายให้คนอื่นทำปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการทำงานของตนเอง มักค้นหาสาเหตุของการปฏิบัติงานที่ไม่ได้ผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระยงยุทธ ดิกขญาโณ (สุดตา) (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

มีข้อเสนอแนะของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิต ดังนี้ 1) ประชาชนควรมีความพอใจในงานทั้งหลาย พัฒนาตนเองและสังคม ปลูกฝังความรักในสิ่งที่ทำ เชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ 2) ประชาชนควรมีความเพียรพยายามในการทำงานต่างๆ สร้างหน้าที่การงาน มีความขยัน ตั้งใจ ทำให้สำเร็จลุล่วง มุ่งมานะในการทำงาน 3) ประชาชนควรมีการหมั่นเอาใจใส่ไม่หেলাะแหละตรวจเช็คเสมอในการทำงาน 4) ประชาชนควรมีการใคร่ครวญความถูกต้องความผิด ทบทวนเป้าหมาย มีการไต่ตรองที่ดีในการทำงาน และการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุด

ธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน

อ้างอิงเอกสาร

ภาษาไทย

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน.(2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

ฉิมภาทร เงินจตุรัส.(2555). การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนวรรณรัตนศึกษา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูปลัดอนูวัติ ธมมวโร (ท่านา).(ม.ป.ป). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของบุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระยงยุทธ ดิคุขณาโณ (สุดตา). (2555). การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสมศักดิ์ กิตติวุฑฒ (มีกมล). (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเทศบาลในอำเภอมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

พระอำนาจ อธิมุตโต (เคหัง).(2558). **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการ
บริหารงานของเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์.
วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

พุดฉิมิธร์ คุ่มสวดวก.(2555). **การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของฝ่ายตำรวจหลวง
รักษาพระองค์. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.**

ภาษาอังกฤษ

Yamane. (1967). **Taro Statistic: An Introductory Analysis.** New York: Harper
& row.